

Trojí pramen karmy

Sergej O. Prokofjev

Jak jsme viděli, podílelo se všech devět hierarchií na třech stupních nebeského utváření anthroposofie, zvláště na prvním stupni. Jsou proto svázány tím nebo oním způsobem s vývojovým procesem *karmy* anthroposofického hnutí.

V dalším kroku se musíme proto ptát, co je vlastně tato karma, a v širším smyslu, co vůbec karma znamená. Obvyklá odpověď na to zní: Karma je zákon o příčině a působení v morální struktuře světa - nebo zákon univerzální spravedlnosti, který působí od jedné inkarnace k další. Taková definice karmy je však velmi abstraktní. Pozorujeme-li však naproti tomu její realitu v duchovém světě, dostaneme následující obraz o její podstatě: „Tato karma člověka je přece nejprve pozadí, opona, jako nějaký závoj. Zříme-li za tento závoj, potom tkají a pracují a působí a konají na něm archai, archandělé, andělé; kyriotetes, dynamis, exusiai; serafíni, cherubíni, trůnové.“ (GA 239, 8. 6. 1924.)

Vliv všech tří (devíti) hierarchií na proces utváření lidské karmy se dá charakterizovat následovně. Třetí hierarchie (andělé, archandělé, archai) - která stojí člověku nejbliže - přenáší neustále lidmi utvořenou karmu do duchového světa, kde ji předává bytostem druhé hierarchie (exusiai, dynamis, kyriotetes), které ji tak přetvoří, že se dá sjednotit s celým duchovým kosmem. Nakonec převádí první hierarchie (trůnové, cherubíni, serafíni) důsledky z toho, čím se stala karma světa, opět dolů do pozemského světa, kde je přímo vtiskne do pozemské materie, takže dotyčný člověk se setká s těmito kosmickými důsledky s nutností přírodního zákona.

Dá se tedy říci: Třetí hierarchie nese v sobě plné *vědomí* všech karmických vztahů pozemských lidí. Druhá hierarchie je napojí životem duchového kosmu a první hierarchie jim propůjčí onu konečnou, neotřesitelnou *formu*, v níž potom působí na Zemi jako zákony vyšší, božské spravedlnosti.

Podle meditace Základního kamene není devět hierarchií rozděleno jen do tří kategorií podle tří hledisek hierarchických bytostí, ale je také důsledně svázáno se třemi osobami svaté Trojice. První hierarchie je spojena s bytostí Boha Otce, druhá s bytostí Syna čili Krista a třetí s podstatou Ducha svátého. To však znamená, že musíme rozlišovat také v karmické oblasti tři druhy karmického působení podle archetypického obrazu meditace Základního kamene. Zaprvé je tu ten druh, jak karma působí ze sil Otce skrze první hierarchii, skrze serafíny, cherubíny a trůny, potom jak působí ze sil Syna - Krista skrze druhou, sluneční hierarchii kyriotetes, dynamis a exusiai, a nakonec působení karmu utvářejících sil Ducha svátého zprostředkováním bytostí třetí hierarchie, archai, archandělů, andělů.

Rozdíl mezi těmito třemi hledisky karmy se dá znázornit následovně: impulz Otce působí v oblasti karmy vždy s mocí přírodní nutnosti. Zde nemůže postižený nic měnit. Je mu jen určeno přijmout a nést tuto karmu, i když je to spojeno s tvrdými osudovými údery a velkým utrpením. K tomuto aspektu karmy patří nevyčísitelné nemoci a neštěstí. V kladném smyslu hraje tento druh karmy nezdídku roli při setkání lidí. Uvažujme příklad: poprvé se setkají na zastávce uprostřed Londýna dva lidé, jeden z Berlína, druhý pochází z Nového Zélandu.

Jejich setkání je zřejmě plánováno na vteřinu přesně, neboť o okamžik později by už odjel autobus, který odváží jednoho z nich, a k jejich setkání by nedošlo.

Vezmeme-li v úvahu, že se v důsledku takového „náhodného“ setkání od základu změní osud jednoho, nebo snad dokonce obou (kupříkladu protože prostřednictvím této známosti jeden z nich potká anthroposofii, nebo snad z tohoto setkání vznikne přátelství a možná i celoživotní rodinné svazky), budou moci oba tyto lidé odkrýt, když se podívají zpět na svůj minulý život, že od dětství celá řada malých a velkých událostí vedla k tomuto setkání na zastávce v Londýně o mnoho let později. A potom může v nich vzniknout tušení o nekonečně hluboké tajemné moudrosti, která v lidském životě působí nad naším vědomím a vede k událostem, jako je shora popsána. Mohli bychom uvést ještě mnoho takových událostí z obyčejného života.

Zcela jinak působí ve sféře karmy síly Syna. Jak jsme viděli, zde jde o otázku přetváření karmy, to jest její proměnění. Uvedený příklad totiž ukazuje, že když se vzájemně potkají dva lidé, vedeni svou minulou karmou, potom spočívá v jejich svobodě, co z tohoto setkání udělají. Dá se říci, že nyní je v podstatě jejich úlohou proměnit minulé v budoucí karmu. Osvětlí to příklad: Jeden anthroposof, který měl velké problémy se svou ženou, prosil kdysi Rudolfa Steinera o radu. Soužití se mu zdálo nemožné a on chtěl vědět, zda by nebylo lepší rozejít se, než se dále vzájemně trápit. Odpověď Rudolfa Steinera byla: „Je lepší tuto karmu v tomto životě uvést do pořádku, poněvadž to bude v příštím ještě těžší.“ Samozřejmě se týkala odpověď, kterou dal, především konkrétní osobní životní situace a neměla by být mechanicky používána na všechny podobné. Přesto je jasným poukazem na to, že právě v takových těžkých situacích jde o to, abychom vědomě pracovali na přetváření karmy.

Je mnohem těžší charakterizovat vliv sil Ducha svátého na sféru karmy, poněvadž zde se na ní podílejí procesy, vzhledem ke kterým lidstvo stojí teprve na počátku svého vývoje. Proto můžeme v normálním životě udělat v tomto směru jen zcela málo kroků. Jedná se o činy, za nimiž nestojí žádná karma z minulosti, a které proto představují něco zcela nového ve vývoji Země. Zde všechno závisí na lidské svobodě a vnitřní iniciativě. Člověk se musí učit v jistém smyslu „tvořit z ničeho“, a tím pracovat na základech zcela nové karmy.

V naší době zjevení Krista v éterné sféře působí On na utváření všech tří druhů aspektů karmy, i když různým způsobem. Ve sféře vlivu karmických sil Otce se objevuje Kristus jako utěšitel, který lidem pomáhá nést tíži osudu, nést, co není možné změnit v hranicích jediného pozemského života. Ze své vlastní sféry působí dnes Kristus jako pán karmy, jako duchovní pomocník, který vede jednotlivého člověka ve vyrovnávání jeho karmy tak, že plody jeho individuálního úsilí mohou co nejvíce sloužit pro dobro celého lidstva. (Viz GA130,2.12.1911.) Působením sil Ducha svátého v oblasti utváření karmy můžeme být nakonec sami spolu pracovníky Krista v procesu vytváření nového kosmu.

V tomto smyslu představuje vznik anthroposofie na Zemi proud vývoje, který probíhá třemi po sobě následujícími fázemi. Od vyložení anthroposofie jako moderní duchovní vědy v přísně myšlenkové formě *Tajné vědy* stoupá k tvarům a barvám prvního Goetheana, ve kterém se stává viditelným imaginativním obrazem celá substance anthroposofie. A když Goetheanum přešlo do duchového světa v elementu ohně, byl Rudolf Steiner schopen přijmout jeho impulz z dálav kosmu ve zcela proměněné formě a přinést ho zpět k Zemi jako „esoterní rys“ Vánočního sjezdu. (Viz GA 233a, 22. 4. 1924.)

Celý tento vývoj byl současně svázán se zjevením mystérií karmy, v čemž spočívala ústřední životní úloha Rudolfa Steinera. Učení o karmě, které zahrnuje nejen vývoj lidí, jak kráčejí posloupností pozemských životů, ale také karmický vývoj kosmu, jak je spojen s činností vyšších hierarchií a projevuje se ve vývojových stupních našeho vesmíru od starého Saturnu k Vulkánu - všechno to bylo vloženo do základu knihy *Tajná věda v nástinu*. V prvním Goetheanu se pak projevil obsah této duchovní vědy v uměleckých tvarech a barvách, které v člověku budí schopnost zření karmy. (Viz GA 236,27. 4.1924.) Nakonec byl při Vánočním sjezdu dán Anthroposofické společnosti nový esoterní impuls, který umožnil jejím členům začít s praktickou prací na vlastní karmě. Základem pro tuto práci měly být karmické přednášky, které vyvrcholily v odhalení karmy samotné Anthroposofické společnosti. Z výše vyličeného není těžké seznat, že máme ve třech stupních výše popsané nadmyslové přípravy anthroposofie před sebou plynulý proces přípravy určité skupiny lidských duší pro pozdější porozumění trojnásobnému působení karmy v pozemském životě.

Tak znázorňuje kosmický čin, který popsal Rudolf Steiner jako „kosmická bouře“, působení karmy ze sféry Otce ve zvláště typické formě. Zde změnil duchovní impuls ze sféry první hierarchie, s mocí nejvyšší přírodní nutnosti a zcela mimo pozemské vědomí lidí, povahu člověka až do nadmyslových částí jeho fyzické organizace. Abychom to vyjádřili pozemskou řečí: Vlastně se nikdo člověka neptal, co si o tom myslí a zda je srozuměn s tak hluboko zasahující změnou celé jeho vnitřní bytosti.

V protikladu k tomu bylo to, co se událo v nadmyslové škole Michaela, jak jsme viděli, mocnou metamorfózou, kterou vykonal Michael ze sil mystéria Golgoty s cílem proměnit podstatu starých mystérií ve směru k novým mystériím. Zde je pramen oněch sil, které potřebujeme na Zemi, abychom vědomě pracovali na své minulé karmě a proměnili ji v budoucí karmu. Neboť karma starých mystérií je neoddělitelně svázána s naší vlastní karmou v minulých inkarnacích.

Nakonec jsme obdrželi v nadmyslovém kultu duchovní sílu až do oblasti vůle naší bytosti. Ona nechává růst na Zemi schopnost projevit také v karmickém ohledu aktivitu a iniciativu. To je však začátek svobodného a vědomého tvoření zcela nové karmy a nemá význam jen pro lidi na Zemi, ale také pro hierarchie v duchovém světě.